

درس ۹ (ظهور اسلام در شبه جزیره عربستان)

مجموعه سوال و جواب کتاب مطالعات اجتماعی هشتم - متوسطه اول - تهیه کننده: علیرضا اسماعیلی

- ۱- شبه جزیره عربستان در کجا واقع است و چقدر مساحت دارد؟ شبه جزیره عربستان که جزیره العرب نیز نامیده می شود در جنوب غربی آسیا واقع شده است و حدود سه میلیون کیلومتر مربع مساحت دارد.
- ۲- سرزمین عربستان را چه چیز تشکیل می دهد؟ بخش وسیعی از این سرزمین را بیابان ها و ریگزارها و قسمت دیگری را نواحی کوهستانی تشکیل می دهند.
- ۳- از جمله مناطق کوهستانی عربستان چیست؟ و چه شهرهایی در این منطقه قرار دارند؟ حجاز از جمله مناطق کوهستانی واقع در غرب جزیره العرب است و شهرهای مکه، یثرب (مدینه) و طائف در این منطقه قرار دارند.
- ۴- چه عواملی باعث شده که اغلب ساکنان عربستان زندگی صحرا نشینی داشته باشند؟ آب و هوای گرم و خشک و کمبود آب.
- ۵- مردم عربستان از چه راه هایی زندگی می کردند؟ (۱- زندگی صحرا نشینی و پرورش دام ها ۲- کشاورزی ۳- دادوستد یا نقاط مختلف از طریق کاروان های تجاری).

۶- ساکنان جزیره العرب را چه کسانی تشکیل می دادند و چگونه زندگی می کردند؟ قوم عرب تشکیل می دادند و به شکل قبیله ای زندگی می کردند.

۷- در دوران عصر جاهلیت عرب ها پیرو چه دینی هایی بودند؟ در آن زمان پیشتر عرب ها بت می پرستیدند و کعبه، خانه خدا را از بت های گوناگون پر کرده بودند. البته گروهی از عرب ها نیز پیرو حضرت ابراهیم و یا دین های یهود، مسیح و زردشت بودند.

۸- در زمان عصر جاهلیت در عربستان زنان از چه موقعیتی برخوردار بودند؟ زنان اغلب از مقام و موقعیت پایینی برخوردار بودند و برخی مردان از داشتن فرزند دختر احساس حقارت می کردند.

۹- تعصبات اعراب جاهلی نسبت به قبیله ی خود چگونه بود؟ اعراب جاهلی نسبت به قبیله خود تعصب شدید و کورکورانه ای نشان می دادند. آنان پی توجه به اینکه حق با چه کسی است، از اعضای قبیله ی خود در برابر افراد دیگر قبیله دفاع و پشتیبانی می کردند.

۱۰- چه عواملی باعث گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارتگری در میان اعراب جاهلی بود؟ تعصب قبیله ای موجب بروز کینه و حس انتقام جویی در میان قبیله مختلف عرب شده بود و جنگ و خونریزی های پیاپی را به دنبال داشت. از سوی دیگر کمبود غذا و سایر نیازهای زندگی نیز عامل دیگری برای گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارتگری بود.

۱۱- چرا حضرت محمد (ص) را محمد امین می خواندند؟ آن حضرت تحت تأثیر محیط آلوده به شرک و فساد مکه قرار نگرفت و چنانچه پاکدامنی و درستکاری مشهور شد که او را محمد امین می خواندند.

۱۲- حضرت محمد (ص) چه محلی را برای عبادت برمی گزید و در چند سالگی به پیامبری رسید؟ حضرت محمد (ص) کوه های اطراف مکه و از جمله غار حرا را برای عبادت برمی گزید و اوقات زیادی را در آنجا می گذراند. در ۲۷ رجب سالی که آن حضرت به ۴ سالگی رسیده بود، فرشته وحی در غار حرا بر او نازل شد و فرمان پیامبرش را از جانب خداوند ابلاغ کرد.

۱۳- حضرت خدیجه که بود؟ حضرت خدیجه از زنان ثروتمند مکه بود و تمام دارایی خود را در راه نشر اسلام، کمک به فقیران و آزادی بردگان خرج کرد.

۱۴- رسول خدا در آغاز بعثت چه کرد؟ رسول خدا در آغاز بعثت به صورت فردی و پنهانی مردم را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می کرد. در نتیجه ی این دعوت، تعدادی از مردم مکه به اسلام ایمان آوردند.

۱۵- پیامبر پس از سه سال مأموریت مخفیانه چه کرد؟ پس از سه سال، پیامبر مأموریت یافت نخست خویشاوندان و سپس عموم مردم را آشکارا به اسلام دعوت نماید. در این مرحله از دعوت، رسول خدا علاوه بر آنکه مردم را به عبادت خدای یکتا فرامی خواند، پرستش بت ها را نکوهش می کرد و از سرانجام بد کافران سخن می گفت.

۱۶- چه کسانی از گسترش دین اسلام دچار بیم و هراس شدند؟ اشراف مکه به ویژه بزرگان قبیله قریش مانند ابولهب، ابو جهل و ابوسفیان که بر مکه حکومت می کردند از گسترش دین اسلام و مخالفت آشکار آن با افکار و عقاید جاهلی، دچار بیم و هراس شدند.

۱۸- مشرکان پس از آنکه نتوانستند ابوطالب را در پشتیبانی از رسول خدا منصرف کنن به چه شیوه ای روی آوردند؟ آنان نخست به حضرت محمد (ص) پیشنهاد کردند که ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت فراوان را بپذیرد و از عقاید خود دست بردارد.

۱۹- پیامبر اسلام در مقابل پیشنهاد مشرکان مبنی بر ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت چه فرمود؟ من برای گردآوری مال و فرمانروایی مبعوث نشده ام، خدایم مرا به عنوان پیام آور به سوی شما فرستاده، هرگاه از من بپذیرید، این موجب سعادت شما در دو جهان است و اگر آن را رد کنید، من در این راه استقامت می ورزم تا خدا میان من و شما داوری کند.

۲۰- سران مشرکین پس از پاسخ پیامبر چه تصمیمی گرفتند ؟ تصمیم گرفتند ایشان و مسلمانان را مورد آزار و شکنجه قرار دهند . هر چه زمان می گذشت بر شدت سخت گیری و شکنجه ی مشرکان افزوده می شد . آنان بدترین دشنام ها و تهمت ها را به رسول خدا نسبت می دادند و پر خورد های زشت و ناپسندی پا آن حضرت می کردند . پیامبر اسلام در برابر چنین رفتارهایی بردبار بود و با مهربانی مردم را به اسلام فرا می خواند .

۲۱- مشرکان برای جلوگیری از گسترش اسلام چه کردند ؟ اقدام به آزار و شکنجه ی مسلمانان کردند . شماری از پیروان رسول خدا به ویژه تهیدستان یا بردگان مورد شریدترین شکنجه ها قرار گرفتند .

۲۲- از جمله افرادی زیر شکنجه های طاقت فرسای مشرکان به شهادت رسیدند چه کسانی بودند ؟ یاسر و همسرش سمیه و پسرشان عمار و نیز پلال حبشی از جمله این افراد بودند .

۲۳- چرا پیامبر از مسلمانان خواست به حبشه هجرت کنند ؟ آزار و اذیت مشرکان نسبت به پیروان اسلام آن قدر افزایش یافت که پیامبر از مسلمانان خواست به حبشه مهاجرت کنند .

۲۴- تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان توسط مشرکان چرا و شامل چه مواردی بود ؟ زیرا متوجه شدند با شکنجه و سرکوب نمی توانند مانع گسترش اسلام شوند ، تصمیم گرفتند مسلمانان را تحریم کنند ، از این رو عهدنامه ای را امضا کردند که بر اساس آن هر گونه خرید و فروش و رابطه ی اجتماعی (ازدواج) با پیروان اسلام ممنوع شده بود .

۲۵- پس از تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان ، رسول خدا و یارانش چه کردند ؟ به پیش نهاد ابوطالب به یکی از دره های اطراف مکه به نام شعب ابوطالب پناه بردند . آنها حدود سه سال شرایط بسیار سختی را در این دره تحمل کردند .

۲۶- چرا یثرب به مدینه النبی تغییر نام داد ؟ جوانان آن شهر که در پاره اخلاق نیکو و پسندیده ی رسول خدا مطالبی شنیده بودند به استتال ایشان رفتند . از آن پس نام یثرب به مدینه النبی یعنی شهر پیامبر تغییر داده شد .

۲۷- انصار به چه کسانی گفته می شد ؟ در تاریخ اسلام به گروهی از ساکنان مدینه که با پیامبر (ص) پیمان بستند و آن حضرت را یاری کردند انصار (یاری کنندگان) می گویند .

۲۸- مهاجرین به چه کسانی گفته می شد ؟ گروه دیگری از مسلمانان که اموال و دارایی خود را رها نمودند و از مکه به مدینه رفتند ، به مهاجرین (هجرت کنندگان) معروف هستند .

۲۹- مهم ترین اقدامات پیامبر پس از ورود به مدینه چه بود ؟ -۱) ایجاد مسجدی برای انجام امور عبادی ، اجتماعی ، علمی و سیاسی -۲) پیمان برادری به جای تعصب قومی و قبیله ای -۳) پیمان نامه ی سیاسی

۳۰- مسجدی که پیامبر در مدینه سخت چگونه مکانی بود ؟ مسجد علاوه بر آنکه مکانی برای عبادت و اجرای مراسم مذهبی به شمار می رفت ، مرکزی برای مشورت و تصمیم گیری در پاره ی امور سیاسی و نظامی بود ، مسجد همچونیم کانون اصلی سواد آموزی و فراگیری علم و دانش محسوب می شد .

۳۱- پیمان برادری بین مسلمانان توسط پیامبر به چه علت انجام شد ؟ مسلمانان ساکن مدینه یعنی مهاجرین و انصار از قبایل مختلف بودند . بعضی از این قبایل در گذشته نسبت به هم کینه و دشمنی شدیدی داشتند . پیامبر به منظور ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان ، آنها را دو به دو با یکدیگر برادر اعلام کرد . این کار در جهت ایجاد امت اسلامی بود . پیامبر ، حضرت علی (ع) را به برادری خود برگزید .

۳۲- پیمان نامه سیاسی بین چه کسانی بسته شد ؟ پیامبر لازم می دانست میان ساکنان مدینه اتحاد سیاسی برقرار شود . از این رو پیمان نامه ای تنظیم شد و مسلمانان و یهودیان متعهد شدند که به آن عمل کنند . تدوین و امضای این پیمان نامه ، در واقع اعلام رسمی تأسیس حکومت اسلامی به رهبری پیامبر در شهر مدینه بود .

۳۳- آیا پیامبر برای کشورگشایی و به دست آوردن غنیمت اقدام به جنگ می کرد؟ چرا؟ خیر- در جنگ های اُحد و خندق این مسلمانان بودند که مورد حمله ی مشرکان قرار گرفتند و ناگزیر شدند از خود دفاع کنند. برخی جنگ ها نیز برای دفع تهدیدهای خطرناک دشمنان رخ داد، برای نمونه پس از آنکه برخی قبایل یهود پیمان شکنی کردند و با مشرکان علیه مسلمانان متحد شدند، پیامبر ناگزیر شد با آنان نبرد کند.

۳۴- پیامبر همواره پیروانش را در جنگ ها به چه چیز سفارش می کرد؟ به رعایت اصول اخلاقی و ارزش های انسانی در جنگ ها توصیه می نمود، او به ویژه سفارش می کرد با اسیران خوش رفتاری نمایند و از تخریب و غارت اموال مردم در جنگ پرهیز کنند. آن حضرت همچنین مراقب بود که مسلمانان همانند مشرکان رفتار کنند.

۳۵- چرا پیامبر به فرمانروایان کشورهای مختلف نامه نوشت و آنان را به اسلام دعوت کرد؟ از آنجایی که هدف دین اسلام هدایت همه ی مردم جهان است، پیامبر به فرمانروایان کشورهای مختلف از جمله ایران، روم و حبشه نامه نوشت و آنان را به اسلام دعوت کرد.

۳۶- پیامبر در واقعه ی غدیر خم چه کرد؟ پیامبر در حضور زائران خانه خدا دست علی(ع) را بالا برد و فرمود: ای مردم هر کس که من پیشوای او هستم، پس این علی پیشوای اوست. خداوند دوستداران او را دوست پدر و دشمنانش را دشمنش پاشد.

- *- اسلام در در میان مردمی که در جهالت به سر می بردند ظهور کرد. (شبه جزیره عربستان)
- *- دو ایستگاه مهم تجاری بر سر راه جنوب به شمال شبه جزیره عربستان و به شمار می رفتند. (مکه - مدینه)
- *- اوضاع و شرایط اجتماعی و فرهنگی مردم عربستان در دوران پیش از بعثت به گونه ای بود که از آن به یاد می شود. (عصر جاهلیت)
- *- حضرت محمد (ص) در شهر به دنیا آمد. (مکه)
- *- نخستین کسانی که به رسول خدا ایمان آوردند و بودند. (حضرت علی(ع) - حضرت خدیجه (س))
- *- نخستین شهیدان اسلام و بودند. (یاسر - سمیه)
- *- پس از تحریم پیامبر و یارانش به یکی از دره های اطراف مکه به نام پناه بردند. (شعب ابوطالب)
- *- نخستین اقدام مهم پیامبر پس از ورود به مدینه ایجاد بود. (مسجد)
- *- به برخی از جنگ های پیامبر و به برخی دیگر گفته می شد. (غزوه - سریه)